

Program nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej
dla klas IV - VI szkoły podstawowej.
Autorstwa: Iwony Breguły – Hanysek, Barbary Chyłka i Małgorzaty Paszkowiak.

Chill mit Deutsch - Neu!

Informacje o autorkach programu

Iwona Breguła – Hanysek

- absolwentka Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie (filologia germańska), Pedagogiki na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach Filia w Cieszynie (edukacja wczesnoszkolna) oraz Studiów Podyplomowych w Wyższej Szkole nauk Pedagogicznych w Warszawie (geografia)
- nauczycielka dyplomowana z 24 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół, obecnie nauczycielka języka niemieckiego jako języka obcego nowożytnego jako języka mniejszości narodowej niemieckiej i geografii w Zespole Szkolno -Przedszkolnym w Miedarach oraz w Szkole Podstawowej w Kopienicy
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Katowicach

Barbara Chyłka

- absolwentka Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (katechetyka), Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych TWP oraz licencjatka z filologii germańskiej Uniwersytetu Opolskiego, Wydziału Historyczno - Pedagogicznego Uniwersytetu Opolskiego z zakresu historii
- ukończyła Kurs Kwalifikacyjny w zakresie zarządzania oświatą
- certyfikowana trenerka edukacyjna i terapeutka zajęciowa
- nauczycielka dyplomowana z 17 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół oraz przedszkolu, była dyrektorka szkoły podstawowej
- aktywna w zakresie szkoleń dla nauczycieli i uczniów w edukacji nieformalnej
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Opolu

Małgorzata Paszkowiak

- absolwentka Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Zabrze (język niemiecki) oraz filologii germańskiej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach
- nauczycielka dyplomowana z 14 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół, obecnie nauczyciel języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w Szkole Podstawowej nr 16 w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 2 w Tarnowskich Górach
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Katowicach

Wszystkie autorki uczestniczyły w licznych szkoleniach, warsztatach oraz seminariach metodycznych z zakresu nauczania języka niemieckiego zarówno w kraju jak i za granicą. To pasjonatki i propagatorki nauczania języka niemieckiego oraz prelegentki prowadzące warsztaty metodyczne dla innych nauczycieli. Ponadto są autorkami materiałów dydaktycznych dla Domu Współpracy Polsko - Niemieckiej w Opolu, Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego, Programu Niwki oraz Wydawnictw Językowych.

Wstęp

- 1. Ogólna charakterystyka programu i warunki jego realizacji**
- 2. Cele kształcenia i wychowania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej**
- 3. Treści nauczania - szczegółowe**
 - 3.1. Zakres tematyczny**
- 4. Proponowane teksty kultury i kryteria ich doboru**
- 5. Procedury osiągania celów kształcenia i wychowania**
- 6. Metody pracy**
- 7. Formy pracy**
- 8. Sprawdzanie osiągnięć uczniów**
- 9. Przewidywane osiągnięcia uczniów po zakończeniu nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej po klasie szóstej szkoły podstawowej**
- 10. Ewaluacja programu nauczania**

1. Ogólna charakterystyka programu i warunki jego realizacji

Z uwagi na zmiany organizacyjne w nauczaniu języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej oraz podpisanej 1 sierpnia 2022 roku nowej podstawy programowej nauczania języka mniejszości narodowej - niemieckiej z dniem 31 sierpnia 2022 roku dotychczasowe programy nauczania tracą ważność.

Niniejszy program dostosowany został do obowiązujących przepisów prawnych. Przewidziany on jest na II etap edukacyjny w klasach 4, 5 i 6, realizowany w wymiarze 1 jednostki lekcyjnej w tygodniu. Autorki programu wskazują jednak na treści nauczania, o które można poszerzyć swoje zajęcia, w przypadku przyznania dodatkowych godzin przez organ prowadzących.

Udział w lekcjach języka mniejszości narodowej niemieckiej odbywa się nadal na zasadzie dobrowolności tzn. na wniosek rodzica.

W trakcie zajęć uczniowie i uczennice będą mieli możliwość poznania dziedzictwa kulturowo-językowego Niemiec (poszerzone o pozostałe kraje DACHL) z uwzględnieniem tekstów kultury, literatury oraz materiałów realioznawczych obszaru niemieckojęzycznego.

Uczniowie i uczennice nabędą umiejętności i kompetencje związane z selekcjonowaniem informacji na tematy związane z historią, geografią również w odniesieniu do własnego dziedzictwa narodowego, o czym wspomina niejednokrotnie najnowsza podstawa programowa.

W programie języka niemieckiego jako języka mniejszości, prezentujemy materiał zawierający wybór:

- zakresów tematycznych,
- polecanych metod oraz technik nauczania,
- różnorodnych form socjalnych,
- literatury dydaktycznej.

Treści niniejszego programu są inne, niż obowiązujące w nauczaniu języka niemieckiego jako języka obcego. Podobieństwa można zauważyć na poziomie kompetencji komunikacyjnych. Różnice z kolei dotyczą minimum programowego w zakresie realioznawstwa oraz pogłębiania wiedzy

z zakresu dziedzictwa narodowego wymaganego w nauczaniu języka mniejszości narodowej.

Nauczyciele powinni samodzielnie dobierać materiał, uwzględniając:

- umiejętności, kompetencje językowe i możliwości uczniów i uczennic, co wpłynie na dobór i opracowanie tematów lekcyjnych,
- indywidualizację pracy z uczniami i uczennicami, co wiąże się z doбором trudności zadań językowych, a co z kolei decydować będzie o doborze metod i form pracy z grupą uczących się,
- w szczególności temat mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce i Europie, szacunek do własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego, rozwój i podtrzymywanie tożsamości narodowej i tradycji kraju ojczystego.

Ważną kwestią jest, aby nauczyciel/nauczycielka rozpoczynając swoją pracę z grupą uczniów i uczennic zdiagnozował/a na początku roku szkolnego, na jakim poziomie językowym

jest dana grupa, aby odpowiednio dobrać adekwatne treści i metody oraz pracę umożliwiając realizowanie minimalnych wymagań omówionych w podstawie programowej. Program nauczania oparty jest na podstawach prawnych MEiN, odpowiada wymogom podstawy programowej oraz jest zgodny

z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego.

Podstawy prawne:

- USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59 i 949) Obowiązuje od dnia 1 września 2017 r.
- USTAWA o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.2021.0.1915)
- USTAWA z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. 2005 nr 17 poz. 141)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. 2017, poz. 481)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1627)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI I NAUKI z dnia 4 lutego 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. 2022 poz. 276)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 356)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI I NAUKI z dnia 1 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U.2022, poz.1717)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2019 poz. 373 z późn.zm.)
- Europejski System Opisu Kształcenia Językowego.

2. Cele kształcenia i wychowania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej

Nowa podstawa programowa z 2022 r. zakłada świadomą znajomość własnego dziedzictwa narodowego poprzez:

- zapoznanie się z podstawowymi utworami i tekstami kultury, które są ważne dla podtrzymania poczucia własnej tożsamości narodowej;
- zaznajomienie się z faktami historycznymi ważnymi dla mniejszości narodowej w odniesieniu do historii rodzimej;
- zaznajomienie się z ważnymi elementami kultury;
- zaznajomienie się z istotnymi faktami życia społecznego, zwłaszcza w odniesieniu do społeczności lokalnej;
- kształtowanie świadomości, że wspólnoty takie jak rodzina, mała i duża ojczyzna jest ogromną wartością w jego życiu.

W ramach świadomości własnego dziedzictwa narodowego uczniów:

- powinien być świadomym własnego dziedzictwa narodowego;
- znać podstawowe utwory literackie i teksty kultury, które ważne są dla poczucia własnej wartości;
- poznać elementy kultury narodowej m.in. poprzez zaznajomienie się z symbolami, legendami i baśniami.

W ramach kształcenia językowego uczniów:

- rozumie wartość języka ojczystego jako narzędzia służącego do komunikacji oraz budowania wspólnoty;
- jest odpowiedzialny za poprawność językową;
- kształci umiejętności i kompetencje związane z porozumiewaniem się zwłaszcza w obszarze: słuchania, mówienia, pisania i czytania w sytuacjach publicznych i prywatnych;
- posługuje się zarówno w mowie jak i piśmie zasadami poprawności językowej.

W ramach kształcenia literackiego i kulturowego uczniów:

- rozwija kompetencje interpretacyjne tekstów literackich i kultury.

W ramach tworzenia wypowiedzi uczniów:

- umiejętnie rozwija swoje wypowiedzi w różnych formach;
- kształci umiejętności związane z wypowiedziami ustnymi tj. recytacją, interpretacją i wygłaszaniem tekstów o charakterze głosowym;
- potrafi tworzyć wypowiedzi pisemne;
- potrafi formułować i wyrażać swoje zdanie i opinię;
- zna i stosuje zasady związane z tworzeniem wypowiedzi pisemnej z uwzględnieniem zasad estetyki tekstu oraz poprawnej jego organizacji.

3. Treści nauczania - wymagania szczegółowe

Treści nauczania to zbiór podstawowych umiejętności i wiadomości przewidziany do opanowania przez ucznia na danym etapie edukacyjnym, zgodny z obowiązującą podstawą programową. Proces selekcjonowania i wyboru poszczególnych treści kształcenia powinien być skorelowany z rzeczywistymi sytuacjami z życia codziennego dziecka, uwzględniać jego rozwój psychofizyczny oraz rozwijać kreatywność i potrzebę aktywnego uczestniczenia w procesie dydaktycznym.

Uczeń, realizując program nauczania języka mniejszości narodowej niemieckiej, powinien opanować określone treści w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego, językowego oraz świadomości własnego dziedzictwa narodowego.

Uczeń:

- zna wybrane utwory literackie oraz inne teksty kultury istotne dla podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej
- w zakresie różnicowania języka dostosowuje wyrażanie się do odpowiedniego celu
- wie, czym jest synonim i antonim
- komunikując się wie, kim jest nadawca i odbiorca
- rozpoznaje niewerbalne środki komunikacyjne np. gest, mimika, postawa ciała
- odpowiednio akcentuje wyrazy
- stosuje odpowiednią etykietę językową dostosowując styl językowy do sytuacji
- w odbiorze przekazu językowego nazywa swoje reakcje m.in. poprzez dokonanie oceny bohaterów, potrafi opisać swoje emocje
- myśli krytycznie, rozpoznając w wypowiedzi prawdę lub fałsz
- stosuje zasady ortograficzne
- potrafi analizować i interpretować utwory literackie m.in. poprzez określenie problematyki utworu, rozpoznanie rodzaju literackiego
- zna środki stylistyczne takie jak: epitet, metafora, porównanie określając jednocześnie ich funkcję
- potrafi korzystać z informacji zawartych w encyklopediach, słownikach, Internecie
- rozróżnia teksty kultury
- w zakresie tworzenia wypowiedzi podobnie jak wyżej zna i interpretuje teksty kultury
- potrafi stworzyć plan własnej wypowiedzi, streszczenie, operuje słownictwem z zakresu: życie codzienne, dom oraz szkoła
- potrafi pisemnie stworzyć opowiadanie, opis, charakterystykę postaci literackiej lub fikcyjnej
- w wypowiedzi jest logiczny i spójny
- odmienia części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik)
- rozpoznaje spójnik
- rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania złożone.

3.1. Zakres tematyczny

Proponowane zakresy tematyczne ułożone są spiralnie, co zapewnia uczniom możliwość stopniowego poszerzania wiedzy i umiejętności, aż do uzyskania biegłości językowej. Oznacza to, że są nadbudowane na tym, co uczniowie poznali w klasach I - III. Ponadto, rozszerzając ekspozycję poszczególnych zagadnień tematycznych z I etapu edukacji, uczniowie otrzymują szansę uzupełnienia ewentualnych braków odnoszących się do niższego poziomu kompetencji lub utrwalenia kompetencji już nabytych.

Zgodnie z podstawą programową uczeń operuje słownictwem z następujących kręgów tematycznych:

- życie codzienne
- szkoła
- dom

Należy pamiętać, iż wybór wykorzystywanych na lekcjach materiałów dydaktycznych leży w gestii nauczyciela. Zaproponowaną tematykę można wykorzystać również na dodatkowych godzinach języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej.

Proponowany zakres tematyczny realizowany na pierwszym etapie edukacyjnym - przypis *	Proponowany zakres tematyczny realizowany na drugim etapie edukacyjnym
1) Ja i moje otoczenie - przedstawianie się, przywitania i pożegnania - rodzina i przyjaciele - liczby - moje zwierzątko	1) Ja i moje otoczenie - rodzina - zawody - moje zwierzę domowe
2) Czas wolny - hobby, zainteresowania - zabawki - kolory - wakacje	2) Czas wolny - hobby, zainteresowania i umiejętności - formy spędzania wolnego czasu - podróżowanie, wakacje
3) Mieszkanie - moja miejscowość, - dom, meble - czynności wykonywane w domu	3) Mieszkanie, dom - rodzaje domów - pomieszczenia w domu i meble - opis mojego pokoju - obowiązki domowe
4) Szkoła - czynności w szkole - przybory szkolne	4) Szkoła - plan lekcji - przybory szkolne - czynności w szkole

<p>5) Życie codzienne</p> <ul style="list-style-type: none"> - jedzenie i picie, zdrowe odżywianie - części ciała i dolegliwości - ubrania - sklep i zakupy - obowiązki i rutynowe czynności - plac zabaw i zabawy 	<p>5) Życie codzienne</p> <ul style="list-style-type: none"> - posiłki - zdrowe produkty żywnościowe - u lekarza - ubiór - obiekty w mieście - w restauracji, w sklepie - walory naszej małej ojczyzny
<p>6) Czas</p> <ul style="list-style-type: none"> - pory roku i miesiące - pogoda 	<p>6) Czas</p> <ul style="list-style-type: none"> - pory dnia - rutyna dnia codziennego i podczas weekendu, opis dnia - kalendarz (pory roku i miesiące) - daty i terminy, umawianie się na określoną godzinę - pogoda
<p>7) Uroczystości rodzinne, tradycje i święta</p> <ul style="list-style-type: none"> - urodziny - Mikołaj, święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc - Dzień Matki, Dzień Ojca, Dzień Babci, Dzień Dziadka - Dzień Świętego Marcina 	<p>7) Uroczystości rodzinne, tradycje i święta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dzień Zjednoczenia Niemiec, Dzień Niepodległości w Polsce - Adwent i kiermasze Bożonarodzeniowe - Boże Narodzenie, Wielkanoc - Karnawał
<p>8) W świecie fantazji</p> <ul style="list-style-type: none"> - wybrane bajki i baśnie - malarstwo, wybrane dzieła artystów, np. F. Hundertwasser, P. Klee, F. Marc 	<p>8) Sztuka, literatura i rozrywka</p> <ul style="list-style-type: none"> - w kinie i w świecie filmu, np. baśnie braci Grimm, filmy do książek Janoscha, - w muzeum, w teatrze, na wystawie - znani artyści i ich dzieła, np. F. Hundertwasser, P. Klee, F. Marc - twórcy literatury i ich dzieła, np. Janosch, H. Heine, J. von Eichendorff, Grimm, E. Carle - rodzima i niemieckojęzyczna prasa dziecięca i młodzieżowa
<p>9) Regionalizm</p> <p>Moja „mała ojczyzna”</p> <ul style="list-style-type: none"> - moje miejsce zamieszkania - ciekawostki, tradycje, legendy związane z okolicą, w której mieszkam 	<p>9) Regionalizm</p> <ul style="list-style-type: none"> - moja „Mała ojczyzna” - własne dziedzictwo narodowe

* Program nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej dla I etapu edukacji: „Ab in die Kinderwelt - Neu!”.

4. Proponowane teksty kultury i kryteria ich doboru

Nauka języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej to nie tylko przyswojenie słownictwa, wymowy, struktur gramatycznych i umiejętności pisania, ale także poznanie jej kultury i tradycji. Uczeń powinien oprócz opanowania kompetencji językowej i komunikatywnej przyswoić sobie również kompetencję kulturową. Ma ona charakter interdyscyplinarny, gdyż odnosi się do

wielu dziedzin naukowo-artystycznego dorobku narodu, którego język jest przedmiotem nauki – stąd konieczność wykorzystywania podczas lekcji tekstów kultury.

Używając zwrotu “teksty kultury” mamy na myśli wszystkie teksty literackie, publicystyczne, popularnonaukowe, źródła historyczne oraz dzieła sztuki, malarstwa, grafiki, architektury, teatru, rzeźby i fotografii.

Kryteria doboru tekstów kultury/źródłowych powinny:

- być dopasowane do nauczanej grupy i uwzględniać jej wiek oraz poziom umiejętności językowych;
- dotyczyć Niemiec i wspierać rozwój poczucia własnej tożsamości kulturowej, historycznej, narodowej;
- wspierać uczenie się oraz poznawanie zwyczajów mniejszości narodowej - niemieckiej;
- poruszać aktualną tematykę dotyczącą Niemiec, w tym również w odniesieniu do ogólnej sytuacji w świecie.

Przykłady wierszy okolicznościowych:

Helme Heine „Der Hase mit der roten Nase“
Johannes Trojan „Die Wohnung der Maus“ , „Ausflug“
Heinrich Seidel: „Der Schaukel“, „Frühling“
H. Bornemann „September“
Victor Blüthgen: „Schlechtes Wetter“
Joseph von Eichendorff „Weihnachten“, „Mondnacht“
Paula Dehmel: „Has , Has, Osterhas“
Monika Minder: „Lilla Schmetterling“, „ Dein Lächeln“

Przykładowe książki:

Janosch: „Oh, wie schön ist Panama“, „Post für den Tiger“, „Komm, wir finden einen Schatz“, „Bäregeschichten“
Marcus Pfister „Der Regenbogenfisch“
David Mackee „Elmar“
Eric Carle: cała seria do wyboru np. „Die kleine Raupe Nimmersatt“
Daniela Kunkel „Das kleine wir“
Zuzanna Herud: „Antonia sucht nach ihrer Insel“
Beate Botor: „Willst du mit mir spielen?“
Baśnie braci Grimm
Ewa Książek -Kempa, Ewa Wieszczyńska - Rund um das Schuljahr

Monika i Sebastian Rosenbaum: Górny Śląsk. Oberschlesien.

„Atlas für Kinder“ i pozostałe publikacje wydane przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej,
Close - Geheimnisvolles Oppelner Land - eine Entdeckungsreise mit Bobby und Geheimnisvolles

Oppelner Land - eine Entdeckungsreise mit Bobby und Molly Peter Gallwitz - Schlesische Gebiete kennenlernen.

Strony internetowe (29.08.2022)

<https://www.schule.at/portale/deutsch-als-zweitsprache-und-ikl.html>
<http://www.segu-geschichte.de/>
<http://www.sprachspielspass.de>
<https://www.wasistwas.de>
www.medienwerkstatt-online.de/lws_wissen/
www.planet-wissen.de
<https://www.planet-schule.de/>
<http://www.lehrerweb.at/materials/gs/be/webs/hundertwasser/index.html>
<http://ichlernedeutsch-deutsch.blogspot.com/>
<https://www.grundschule-arbeitsblaetter.de/>
<https://fraulocke-grundschultante.de/>
<https://ideenreise-blog.de/>
<https://deutschmusikblog.de/>
https://wakelet.com/wake/sSsYJqAw5E_zHenrmorOO
<https://skgd.pl/de/medioteka/publikacje/>
<https://wakelet.com/wake/pTLZkx27-mt2HG0GpZ9yd>

Filmy, bajki, filmiki z You Tube (29.08.2022):

Film: Oh, wie schön ist Panama

https://www.youtube.com/watch?v=MRY_s2XYY5U

Freizeit (Filme mit Untertiteln)

https://www.youtube.com/watch?v=fb6S7KTdc_Y

Osterfilm: Helma legt los

<https://www.youtube.com/watch?v=7rraSBxm4PM>

Weihnachtsfilme:

Ein ungewöhnlicher Gast

https://www.youtube.com/watch?v=yKLDCdS_eCs

Zwei Euro für den Weihnachtsmann

<https://www.youtube.com/watch?v=ha4BPP3pnNM>

Osterhase rettet Weihnachten

<https://www.youtube.com/watch?v=z5P6YNRgfSY>

Serie: Märchen für Kinder - Gute Nacht Geschichten np.:

Schneewittchen <https://www.youtube.com/watch?v=m90nSpAM5Dg>

Rapunzel https://www.youtube.com/watch?v=4eYd_ZpHHWo

Hänsel und Gretel https://www.youtube.com/watch?v=IG0qAy_LEPE

Rotkäppchen <https://www.youtube.com/watch?v=CLrpkz8DISQ>

Der Wolf und die sieben jungen Geißlein https://www.youtube.com/watch?v=M6up7_ZH6O8

Podcast (29.08.2022):

<https://www.haus.pl/podcasty/>

<http://e-historie.pl/podcasty/>

5. Procedury osiągania celów kształcenia i wychowania

W dobie cywilizacji medialnej, opartej na społeczeństwie informacyjnym i wszechobecności środków masowego przekazu, w nauczaniu języka powinno sięgać się jak najczęściej do metod wykorzystujących środki społecznego komunikowania o szerokim zasięgu, takie jak prasa, radio, telewizja i Internet, a także książka, film lub podcast stanowiące integralne elementy kultury masowej. Zaleca się korzystanie z dostępnych platform i aplikacji, które ułatwiają przyswajanie wiedzy oraz umożliwiają naukę zdalną oraz hybrydową. Czas pandemii pokazał jak wielki potencjał tkwi w wykorzystaniu narzędzi technologii informacyjno - komunikacyjnej. Nie możemy zapomnieć jednak jak ważne są relacje, które tworzy się w trakcie kontaktu bezpośredniego. Jesteśmy zdania, iż każda lekcja powinna zawierać elementy społeczne tj. wychowawcze, dzięki którym uczestnicy lekcji będą czuli się na niej komfortowo.

6. Metody pracy

Aby lepiej dotrzeć do uczniów program ten powinien być realizowany za pomocą **metod komunikatywnych i aktywizujących**. Zróżnicowanie metod i form pracy na zajęciach powoduje, iż uczniowie są bardziej zainteresowani lekcją. Niewątpliwie interesującą formą jego realizacji może być praca z: plakatem, obrazem, filmem, piosenką, wykresem, diagramem lub innymi materiałami inspirującymi ucznia do mówienia, pisania, czytania i słuchania.

Inną, równie ciekawą metodą pracy jest **stosowanie gier dydaktycznych**, które rozwijają różne umiejętności językowe tak receptywne jak i produktywne. Swoistym odkryciem metodycznym ostatnich kilku lat jest wykorzystanie gier planszowych na lekcjach języka niemieckiego, jako języka mniejszości narodowej. Oprócz poszerzania słownictwa i poznawania treści realioznawczych uczniowie uczą się pracy w grupie, czyli nabywają tzw. kompetencje społeczne, które są niezbędne na dzisiejszym rynku pracy. Brak monotonii na lekcji umożliwia nauczycielowi współpracę z chętnym i otwartym uczniem, który powtarza materiał tematyczny oraz rozwiązuje problemy, całkowicie podświadomie.

Dzięki zróżnicowaniu procesu dydaktycznego uczeń staje się bardziej kreatywny i z obserwatora staje się współtwórcą zajęć. Jednym ze sposobów pobudzania uczniowskiej kreatywności może być wprowadzanie **elementów dramy na lekcji**. Wpływa to na pobudzenie fantazji, jak również stwarza dogodne sytuacje do stosowania słownictwa wcześniej poznanego.

Istotną kwestią dotyczącą języka mniejszości jest stosowanie materiałów autentycznych odwołujących się do kultury i życia kraju, o którym się uczy. Do takowych materiałów zaliczać będziemy: mapy i plany miast, bilety, znaczki, banknoty, rozkłady jazdy metra i innych środków lokomocji, ogłoszenia, instrukcje obsługi, druki reklamowe, mapy pogodowe, itp. Ważne jest także, aby materiały te zestawiać z rodzimą kulturą ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa regionu, w którym mieszkamy i żyjemy. Praca z takimi zestawami pomocy może ułatwić odnalezienie się w prawdziwych sytuacjach w czasie pobytu w jednym z krajów niemieckiego obszaru językowego.

Duże znaczenie ma także rozbudzanie u ucznia motywacji do czytania

oraz rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem i pisania własnych tekstów. Czytanie tekstów kultury powinno prowadzić do świadomego i krytycznego ich odbioru, pogłębiać motywację do czytania i przygotowywać do samodzielnego organizowania warsztatu pracy umysłowej. Uczeń powinien nauczyć się analizować teksty, wyszukiwać konkretne informacje, uzupełniać brakujące fragmenty, budować wypowiedzi z rozsypanek oraz tworzyć własne teksty, rebusy, krzyżówki, instrukcje lub zagadki.

Zadaniem współczesnej szkoły jest korzystanie z udogodnień i możliwości, jakie daje stosowanie różnorodnych narzędzi technologii informacyjno - komunikacyjnych. Dostępność wielu darmowych aplikacji i platform ułatwia osiągnięcie edukacyjnego sukcesu zarówno uczniom jak i ich nauczycielowi, który tak naprawdę powinien przyjąć rolę doradcy, wskazującego drogę, tak, aby wychowankowie mogli sami spróbować rozwiązać zaistniały problem np. Quizzlet, Kahoot, Wordwall, LearningApps, Padlet, Nearpod, Genially, Canva, Wakelet, Bamboozle, QuizWizzer itp.

Z pewnością warto łączyć wiedzę i umiejętności z innych przedmiotów na języku niemieckim, jako języku mniejszości narodowej, stosując tzw. **metodę CLIL** - czyli zintegrowane nauczanie przedmiotu i języka.

Mając na uwadze fakt, iż nauczanie języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w zakresie osiągnięcia kompetencji komunikacyjnych jest podobne do nauczania języka niemieckiego, jako języka obcego, zaleca się stosowanie również pozostałych metod zarówno tradycyjnych jak i niekonwencjonalnych np:

- metoda kognitywna, zakładająca, że uczący się powinni rozumieć język obcy i tworzyć samodzielnie coraz to nowe zdania na podstawie tzw. kompetencji językowej, aby to osiągnąć, muszą znaleźć się w sytuacji naturalnej, przyswajając język za pomocą prób i błędów.
- metoda audiowizualna,
- metoda reagowania całym ciałem TPR (Total Physical Response),
- metoda stacji,
- metoda "odwróconej lekcji",
- metoda projektu,
- metoda design thinking,
- myślenie krytyczne.

7. Formy pracy

W celu urozmaicenia lekcji, zaleca się stosowanie zróżnicowanych form pracy, dostosowanych do nauczanego materiału.

Mogą to być:

- praca frontalna, zbiorowa
- praca w grupach:
 - grupy jednorodne (o podobnych osiągnięciach, bądź zainteresowaniach)
 - grupy o zróżnicowanym poziomie (mogą się wzajemnie wspierać i sobie pomagać)
 - grupy doboru celowego (zgodnie z celem jaki chcemy osiągnąć)
 - grupy losowe (np podział na grupy z wykorzystaniem aplikacji Random Generator <https://www.randomlists.com/team-generator>)

- praca w parach
- praca indywidualna (kierowana przez nauczyciela lub samodzielna)
- **praca projektowa indywidualna lub grupowa** (wykonywana w szkole bądź w domu)

Podczas wybierania form pracy, nauczyciel nie może kierować się jedynie chęcią uatrakcyjnienia zajęć. Wybór ten musi wynikać z rodzaju zadań, jakie uczniowie otrzymują do wykonania oraz celów, które nauczyciel zamierza osiągnąć. Należy więc tak planować każdą lekcję, aby stosowanie różnorodnych form pracy było uzasadnione i sprzyjało efektywnemu uczeniu się.

Preferowaną formą pracy na zajęciach języka niemieckiego, jako języka mniejszości jest właśnie projekt edukacyjny, czyli metoda kształtująca wiele umiejętności oraz integrująca wiedzę z różnych dyscyplin, oparta na działaniu zespołu. Uczniowie samodzielnie planują swoje działania, realizują je i oceniają osiągnięte wyniki, które mogą stanowić bazę do różnorodnej prezentacji np. w formie wystąpienia, publikacji, bloga, gry planszowej, notatek skechnotek, krótkiego filmiku nagranych np. w aplikacji FlipGrid, nagraniu na dyktafon lub gry on-line.

Projekt może mieć charakter badawczy lub twórczy, polegający na gromadzeniu, porządkowaniu i opracowywaniu informacji. Ta forma dotyczy działania w wybranym środowisku lokalnym, np. w szkole, w przedszkolu, świetlicy lub zaprzyjaźnionej instytucji, a jej celem może być zorganizowanie imprezy, teatryku dla młodszych kolegów, spotkania literackiego, z książką, bohaterami literackimi, świadkami czasu, nagranie filmu, spotu, stworzenie przewodnika, ścieżki edukacyjnej, gry miejskiej, itd.

Dzięki takiej formie pracy nauczyciel wspiera u uczniów kompetencje zarówno twarde m.in. znajomość języka, posługiwanie się TIK oraz kompetencje miękkie. Istotną kwestią jest także społeczny charakter projektu, który uczy kooperacji, kreatywności, integruje grupę, rozwiązywania problemów i podejmowanie decyzji. Ponadto pozwala na samodzielne wykonanie powierzonych działań, a tego przecież chcemy nauczyć naszych wychowanków.

8. Sprawdzanie osiągnięć uczniów

Sprawdzanie osiągnięć uczniów jest stałym elementem procesu nauczania. Dzięki niemu nauczyciel otrzymuje informację zwrotną dotyczącą efektywności jego pracy a uczeń wie na jakim poziomie zdobył wiedzę i umiejętności, co potrafi bardzo dobrze, co powinien jeszcze opanować a nad czym popracować w danym momencie. Kontrolowanie poziomu zdobytych umiejętności powinno być regularne i dotyczyć tematów omawianych na zajęciach. Uczeń powinien zostać wcześniej poinformowany za co będzie oceniany i w jakiej formie odbędzie się kontrola jego wiedzy oraz w jaki sposób otrzyma informację zwrotną jeśli chodzi o zdobytą wiedzę i nabyte kompetencje.

Język niemiecki jako język mniejszości narodowej jest przedmiotem na który rodzic zapisuje swoje dziecko dobrowolnie, jednakże dziecko uczestniczące w zajęciach z tego języka otrzymuje ocenę, która wliczana jest do średniej ocen i znajduje się na świadectwie wśród przedmiotów obowiązkowych. W związku z powyższym nauczyciel zobowiązany jest do ustalenia oceny śródrocznej oraz oceny rocznej. Uwaga! Ocena śródroczna nie musi być oceną cyfrową. Nauczyciel uczący języka mniejszości narodowej musi mieć na uwadze fakt, że uczeń zapisujący

się na zajęcia robi to dobrowolnie, dlatego każda lekcja, nawet ta na której sprawdzamy wiedzę ucznia powinna być interesująca, zgodna z zasadami rozwoju m.in. przyjazna mózgowi.

Przykładowe metody oceniania uczniów:

- stosowanie elementów oceniania kształtującego tzn. informowanie ucznia na bieżąco o jego dotychczasowych osiągnięciach nie używając do tego sześciostopniowej skali ocen szkolnych;
- sprawdzanie wiedzy za pomocą dostępnych multimedialnych narzędzi np.: Kahoot, Quizizz, Quizlet, Formularze Google, Learning Apps, Bamboozle, Padlet, Nearpod, Genially, Canva, Wakelet, QuizWizzer itp.;
- obserwacja pracy ucznia na lekcjach – oceniamy zaangażowanie i aktywność.
- samoocena ucznia w postaci wypełnienia tabelki osiągnięć np. po zakończonym dziale tematycznym, zagadnieniu gramatycznym - uczeń dokonuje refleksji nad własnym procesem nauki.

Przykładowa tabela samooceny:

To potrafię...	znakomicie	dobrze	niezbyt dobrze
1. Wymienić części ciała			
2. Zapytać kolegę co mu dolega			
3. Powiedzieć lekarzowi co mi dolega			
4. Napisać sms – a do kolegi z informacją o pogodzie			

9. Przewidywane osiągnięcia uczniów po zakończeniu nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej po klasie szóstej szkoły podstawowej

Niniejszy program nauczania zakłada, że uczeń kończący klasę szóstą szkoły podstawowej będzie wyposażony w wiedzę i umiejętności przewidziane w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla języka mniejszości narodowej - języka niemieckiego.

Cele kształcenia – wymagania ogólne	Treści nauczania – wymagania szczegółowe
I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.	
1. Znajomość podstawowych utworów literackich i innych tekstów kultury ważnych dla poczucia tożsamości narodowej. 2. Znajomość podstawowych faktów z historii narodowej oraz z życia społeczności lokalnej. 3. Znajomość podstawowych elementów kultury narodowej (np. symboli, legend, baśni).	1. Uczeń zna i rozumie utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej.
II. Kształcenie językowe.	

<p>1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty narodowej.</p> <p>2. Kształtowanie odpowiedzialności za własne użytkowanie języka.</p> <p>3. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, mówienia, czytania i pisanie) w sytuacjach prywatnych i publicznych</p> <p>4. Kształcenie umiejętności mówienia i pisanie zgodnego z zasadami poprawności językowej.</p>	<p>1. Gramatyka. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odmienia części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik); 2) rozpoznaje spójnik; 3) rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania złożone. <p>2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozróżnia język mówiony i język pisany; 2) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 3) Rozróżnia synonimy, antonimy. <p>3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 2) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (takich jak gest, mimika, postawa ciała); 3) zna i stosuje zasady akcentowania wyrazów; 4) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 5) stosuje zasady etykiety językowej <p>4. Odbiór przekazu językowego. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. dokonuje oceny bohaterów, opisuje swoje emocje); 2) określa temat i główną myśl tekstu; 3) rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz. <p>5. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika.
III. Kształcenie literackie i kulturowe.	
<p>Rozwijanie umiejętności interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury.</p>	<p>1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) określa problematykę utworu; 2) rozpoznaje rodzaje literackie; 3) przypisuje utwór literacki do właściwego rodzaju literackiego; 4) rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, metaforę i określa ich funkcje; 5) korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach, również w sieci internetowej. <p>2. Odbiór tekstów kultury.</p> <p>Uczeń rozumie specyfikę różnych tekstów kultury (teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne).</p>
IV. Tworzenie wypowiedzi.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w różnych formach. 2. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów. 3. Rozwijanie umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych. 4. Wyrażanie własnych poglądów i opinii. 5. Tworzenie wypowiedzi pisemnych z uwzględnieniem estetyki tekstu i zasad jego organizacji. 	<p>1. Mówienie. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przedstawia propozycję interpretacji wybranego tekstu kultury; 2) tworzy plan wypowiedzi własnej; 3) streszcza linearnie wypowiedź narracyjną; 4) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: życie codzienne, szkoła, dom; 5) poprawnie akcentuje wyrazy i stosuje poprawną intonację w zdaniu; 6) świadomie wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy, w tym w celu wyrażenia emocji; 7) interpretuje na głos wybrane utwory literackie (w całości lub w części). <p>2. Pisanie. Uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tworzy wypowiedzi, stosując narrację pierwszo- i trzecioosobową; 2) tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; 3) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie, opis, charakterystyka postaci literackiej lub rzeczywistej;

10. Ewaluacja programu nauczania

Nauczyciel prowadzący zajęcia z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej powinien na bieżąco w trakcie etapu edukacyjnego dokonywać ewaluacji formatywnej osiągnięć swoich uczniów. Z uwagi na fakt, iż niniejszy program nauczania jest dokumentem otwartym, nie narzuca nauczycielowi konkretnych treści, materiałów edukacyjnych i poziomu językowego, powinien on regularnie dokonywać refleksji dotyczącej osiągniętych celów swoich uczniów. Jeżeli cele programowe nie zostały zrealizowane należy dokonać weryfikacji swoich metod i form nauczania oraz podjąć działania naprawcze.

Bibliografia:

Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. Warszawa 2003, Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

https://pomagajsieuczyc.ceo.org.pl/tematy/ocenianie-ksztaltujace/?gclid=CjwKCAjwx7GYBhB7EiwA0d8oe4b1NZ05f_dg8qqiciT8_GEX6NAK6_zX6DcNHhcPrJEMDSqpsjcRQxoChZMQAvD_BwE (29.08.2022)

B. Ziółkowska, I. A. Brzezińska, K. Appelt: Psychologia rozwoju człowieka, GWP, 2019

H. Komorowska: Skuteczna nauka języka niemieckiego, CODN, Warszawa 2009

M. Żylińska, Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, 2013

G.King: Umiejętności terapeutyczne nauczyciela, GWP, Gdańsk 2003

H.Komorowska: Metodyka nauczania języków obcych. Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna 2001.

I. Dzierzgowska, Jak uczyć metodami aktywnymi, Fraszka Edukacyjna, Warszawa, 2005

J. Roche, Fremdsprachenerwerb. Fremdsprachendidaktik, UTB Basics. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 2008

Cz. Plewka, E Radecki: Niekonwencjonalne metody nauczania – uczenia się. Szczecin: WCKZ 1992

K. Kurzewski: Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela. Warszawa: PWN 1991

B. Niemierko: Między oceną szkolną a dydaktyką. Warszawa: WSiP 1991

Przykłady animacji językowych:

- Łatwiej z niemieckim! Animacje językowe. Einfach mit Deutsch! Sprachanimation, Wyd. Dom Współpracy Polsko - Niemieckiego.

- Animacje językowe dla Klubów Odkrywców Niemieckiego. Sprachanimationen für die Entdeckerclubs des Deutschen, Wyd. Dom Współpracy Polsko - Niemieckiej.

- „Mehr Spaß mit Deutsch! Die besten Spielideen der Deutsch-Wagen-Tour”, Ulrike Würz, Wyd.Goethe Institut.

Źródła inspiracji:

Program Niwki: <https://niwki.rcre.opolskie.pl/wp/>

Bilingua - łatwiej z niemieckim: <https://www.bilingua.haus.pl/>